

СТАНОВИЩЕ

От проф. Румен Минчев Райчев

за дисертация на тема:

ДИЗАЙН ЗА УЧЕБНО-ВЪЗПИТАТЕЛНА СРЕДА ЗА НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА СТЕПЕН

на Снежина Стефанова Славчева

за придобиване на образователната и научна степен „ДОКТОР”

по научната специалност 05.08.04 изкуствование и изобразителни изкуства

Национална художествена академия

Факултет за приложни изкуства, катедра „Дизайн за детската среда”

Кандидатурата на Снежина Славчева като тема и предназначение е предизвикана от необходимостта да се установят етапите на развитие на учебно-възпитателната среда за началната училищна степен, като първо разглеждане на историческите етапи на промени и второ въвеждане на новите учебно-възпитателни средства. Славчева определя основните цели в изследването. Това е обекта – интериора на класната стая и елементите за обзавеждане в нея, както и предмета състоящ се в анализ на дизайна на предметната среда.

Приемат се следните насоки на изследването – изучаване на световната практика в интериорния дизайн за обзавеждане на учебни сгради, изучаване на съвременните изисквания за оптимална интериорна среда на класна стая и съпътстващите я помещения и изследване на възможните дизайнерски решения на училищната интериорна среда с оглед решаване на актуалните проблеми на образованието.

Първата част от дисертацията Снежина прави исторически обзор като хронология и специфични тенденции свързани със зараждане на националното самосъзнание, към просвещение, по пътя на борбите за утвърждаване на самостоятелна църква и преподаване в килийните училища на български език. Славчева проучва и описва запазените сведения за развитие на учебното дело в миналото. Така тя формулира общата представа за характеристиката на интериора в училищната сграда през различните исторически етапи като функция определяща изискванията на времето. Дава примери за развитие на учебното дело и фотоси на интериор и учебни помагала в други европейски държави от периода XVIII – XIX век.

Направения анализ на развитието и изграждането на съвременния тип училищни сгради, води до следните констатации определени от Славчева като строителство на

училищни сгради, които повтарят исторически изведена типология - интериорния дизайн е съобразен преди всичко с производителя, второ, вследствие на напредъка на технологиите и теоретична обосновка на образователния процес, планировката на сградите се налага като основен композиционен тип за интериора на училищните зали.

Славчева отбелязва, че съществува стремеж към индивидуализиране на учебната среда и че на интериорния дизайн се обръща все по голямо внимание за подобряване на комфорта в учебната среда. Постепенно навлизат иновативни технически средства в образователния процес. Смятаме, че това е предпоставката докторанта да избере и развие своята дисертация по тази тема.

В следващата част Славчева анализира интериорното пространство за изграждане на учебната среда. Разгледано е като обща среда на въздействие върху изискванията като функция, с оглед на психологическите характеристики на децата от подготвителната и начална възрастови групи. Дава указания за значението на цвета, пространството, формите и музиката като комплексно въздействащи с дефинирането на учебния процес от възпитателно-образователен към учебно възпитателен в началното училище. Спира се на емоционалното въздействие на интериорното пространство като необходимост от лично пространство в организацията на учебната среда. Подробно обяснява психологическата характеристика на взаимоотношението човек пространство. Разглежда социалното поведение на ученика. Видовете дистанция в учебната среда разграничава в четири групи като интимна, лична, социална и публична дистанция в училищния интериор, като съобразно тези характеристики показва схеми за мястото и отстоянието между чиновете като оптимални възможности за установяване на благоприятен за ученика визуален комфорт за психо-физиологическо въздействие на средата.

Във функционално зониране на образователната среда темата се разглежда многопластово като функция на целите на обучение в училищната среда и като художествено проектантска идея на дизайн продукта, като се подчертава, „стремеж към постигане на по-голяма прагматична и естетическа стойност в интериора”. В тази връзка се разглежда въпроса и като ергономичен аспект – органичната връзка човек – предметна среда. Докторанта отделя внимание на редица ергономични принципи. В резултат на което предлага планиране на интериорното пространство, определя основни функционални зони в учебното помещение. В процеса на изясняване на проблема цитира тезите и техните системи за обучение на различни световни специалисти педагози и дизайнери. Систематизира принципите от теорията на

композицията, привеждайки ги като възможни средства за интериорната училищна среда. Прилага чертежи, схеми и диаграми.

В следващата част докторанта разглежда определящите показатели на интериорната среда. Това са условията на средата определени като температура, въздушно пространство, шум, акустика и осветеност, които организират усещането за комфорт в интериорната среда. Обясненията са дадени достатъчно подробно съобразно функционалните потребности на учениците в класните помещения.

Разгледан е отделно въпроса за цветовата среда в класната стая. Поставен е въпроса за функцията на цвета в условията оптимален комфорт свързан с учебния процес, преодоляване на умората, отслабване на зрителния контраст. Цитирани са редица капацитети. Предложени са схеми на цветове за учебна среда. Относно мебелировката в учебната зала предлага подробна схема с антропометрични данни за възрастовите групи ученици и класификация на елементите за обзавеждане. Тя обхваща работни маси и столове за ученика, като се цитират видове производствен материал и стандартите по които се изпълнява мебелното обзавеждане на училищните помещения, както и стандартите за мебели на учителя и за съхраняване на учебни пособия.

След направения обстоен обзор на зараждането и развитието на началното образование. След събраната огромна информация и анализ на методите на проектиране, функция, подход и средства за дизайнерска реализация на задачите, като естетически и функционални проблеми на интериорната среда и материалната им обеспеченост, Славчева засяга въпроса за новите иновативни информационни технологии на обучение. В тази среда обезпечена с необходимата компютърна техника се предлагат нови проектни решения за обучение. Снежина Славчева е убедена, че това е класната стая на бъдещето „базирана на преносими компютри и специално проектирана за българските училища.”

В третата част на труда е разгледан въпроса за алтернативната образователна среда. Това са новите схващания за по-голямото участие на дизайнера в създаването средата в която живеем, работим и творим. Този подход, както пише Славчева „стимулира голям брой архитекти и дизайнери да се обърнат с отношение към проблема на образованието за изграждане на ново учебно пространство, което да обслужва децата още от най ранна училищна възраст”.

Снежина разглежда и развива нова концепция за дизайн и ефективност цитирайки вече създадените в страните с висока образователна култура, като Великобритания, Холандия, Германия и др., успешни реализации на такива училища, получили своето

признание в света. Основна роля тук за създаването им играе добре подготвения проектант архитект или дизайнер. Славчева ни представя фотоси на изградената архитектурна концепция на сграда в подходяща природна среда и кадри от интериорни пространства, цвят и форми в цветното приложение. Дължа да подчертая, че този подход не представлява нещо непознато в практиката на обучение в катедра дизайн за детската среда. Студентите от катедрата познават иновативния метод на работа, защото това е част от творческата ориентация и методика на преподаване в катедрата, където са направени редица проекти за които пише в дисертацията си Снежина. Показаните фотоси на проектни решения на мебели за обзавеждане на класни стаи, библиотека и училищни кабинети показват стремеж към освобождаване от традиционното и търсени на нови дизайнерски решения. Тенденциите за преобразяване на днешната класна стая в нещо още по добро за утрешния ден е вече в ход. Представен ни е концептуален модел за алтернативна класна стая, който е подкрепен с чертежи и текстова документация. Както докторанта съобщава в изводите си целта и е да информира за необходимостта от реформа в образователната система която да включи и въпросите свързани с цялостното дизайнерско решение на интериора в учебната среда.

Накрая искаме да подчертаем, че дисертацията на Снежина представлява изчерпателно и трудоемко проучване, което впечатлява със своята пълнота, всеобхватност и съдържателност. То не е само една ретроспекция на миналото и настоящето на училището като сграден интериор, но и прадставяне на условно казано живият организъм на учебната среда. Пожелаваме на Снежина, нейния стремеж към създаване на модерна училищна интериорна среда да бъде решен още в настоящето ни и с нейното участие. Нашето мнение е, че Снежина Славчева заслужава да бъде поздравена за изключителното трудолюбие в стремежа си да изчерпи проблема, значението и задачите на дизайна.

В заключение предлагаме за старателната и задълбочена работа по дисертацията на тема „Дизайн за учебно-възпитателна среда за начална училищна степен” на Снежина Стефанова Славчева да бъде присъдена образователната и научна степен **„ДОКТОР”** по научната специалност 05.08.04 изкуствознание и изобразителни изкуства.

02.01 2014 г.

Рецензент:.....

София

проф. Румен Минчев Райчев